

Smir ut nytt jordvernverktøy

Matjorda skal sikres ved å erstatte arealkamp og skyttergravskrig med dialog. Løsningsorienterte utbygere, bønder, naturvernere og lokalpolitikere samles nå på Jæren – uten stridsøks.

Sjur Håland

På Jæren letes det med lys og lykter etter løsninger som kan redusere presset mot nedbygging av matjorda. Tradisjonelle motstandere møtes til dialog i stedet for debatt. Det har gitt resultat.

Fram til nå har fredelige samtaler i tenketanken Jærsmia ført til en prinsipplærings fra bønder, politikere, naturvernere og utbygere som sammen understreker matjorda sin avgjørende betydning.

– Matjord må sikres gjennom langsiktig, forpliktende vern og drift, blir det fastslått i erklæringen.

Stærk befolkningsvekst

– Pressområdene på Jæren har store utfordringer. Landskapet er et fellesgode som må deles, da må vi snakke sammen, understreket professor ved Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling Dag Jørund Lønning, da han presenterte prinsipplærings fra dialogforumet i Jærsmia til nær 200 framfattede på Klepp rådhus på Jæren nylig.

Lønning påpekte at dilemmaet for Jæren som en av landets viktigste landbruksregioner er at regionen også er det området i landet med den raskeste befolkningsveksten.

– Behovet for boliger er voksende på Jæren. Det faktum at 500 000 mennesker også bruker området til rekreasjonsformål, gjør presset og interessekonfliktene store og krevende.

Finner fellesnevner

I stedet for fastlåst debatt om jordvern, ønsker Jærsmia å bruke

dialogformen for å få konkrete resultater. – Dialog går på tvers av interesser og søker etter felles grunn å bygge på.

Jærsmia startet som en vill idé med utgangspunkt i en frustrert boligutbygger som var lei av å bli satt i bås – og som gjerne ville være med å arbeide for jordvern. En bred gruppe av de ulike aktørene ble i dette kjølvannet plassert sammen for å finne ut hva de hadde til felles.

– Jeg følte meg til tider som en emissær på tokt med det gode budskapet, sa Dag Jørund Lønning til den store forsamlingen på Klepp.

Dialoggruppa, som han har ledet, har hatt jevnlig møter gjennom ett års tid. Prosessene som har oppstått, har ført til noe nytt. Boligutbyggere og bønder

“ Jærsmia har gjort meg til en jordvern-optimist

har sett at de har mye til felles.

– Alle ønsker å unngå nedbygging av matjord, erfarer deltakerne i Jærsmia.

– Mål om ekspansiv mat- og boligproduksjon behøver ikke å være i konflikt. Tilrettelegging for offentlig kommunikasjon og god infrastruktur inn mot nye – og store nok – utbyggingsområder som ikke ligger på matjord, vil over tid gi effektivt jordvern og mer forutsigbare rammer for både landbruk og bygdenæring. Dette vil også være den beste forsikringen mot at langsiktig grense landbruk ikke blir utfordret, slår dialogforumet fra Jærsmia fast i sin prinsipplærings, sa Lønning.

Har blitt optimist

En av deltakerne i Jærsmia som merker utbyggingspresset, er Nærbo-bonden Ingve Berntsen.

– Stadig flere aktører på Jæren har behov for mer areal. Å barke

VERN OG UTBYGGING: Prinsipplærings fra bønder boligutbyggere, byråkrater og politikere fra Jæren forteller at det er mulig med både jordvern og boligutbygging i jærregionen. Fylkesmann Magnhild Meltveit Kleppa får erklæring i glass og ramme fra bonde Ingve Berntsen (f.v.), boligutbygger Cato Østerhus og professor i bygdeutvikling Dag Jørund Lønning.

sammen i tradisjonelle debattforum for å finne løsninger, fungerer ikke. Folk er opptatt av sin rolle – og av å fremme sitt syn. I praksis blir alle tapere. Å møtes i et forum der utgangspunktet er å forstå hverandre sine behov og lete etter felles løsninger er mulig. Jærsmia har gjort meg til en jordvern-optimist, fastslår Berntsen.

Utbygger til fjells

– Vi bygger mer enn gjerne på fjell, sa dialogdeltaker Cato Østerhus fra Østerhus Bolig. Han la ikke skjul på at de som sørger for at stadig flere folk på Jæren får tak over hodet, har store utfordringer. Skal vi finne gode løsninger i en voksende region, må vi være villige til å både gi og ta, sa han.

Østerhus er innstilt på å være med på å finne løsninger som kommer minst mulig i konflikt med jordvernminteressene. Han uttrykte særlig behov for å få

avklart den fremtidige infrastrukturen i jær-regionen.

– Bransjen har nok areal, men mye lar seg ikke realisere før infrastrukturen er på plass, det lar seg dessverre ikke gjøre å bygge på fjell og fly folk til og fra. Dermed blir det skapt press på nye, enklere tilgjengelige område mens vi venter, påpekte Østerhus.

Boligutbyggeren vil gjerne komme tidlig inn i prosessene for å unngå konflikter. – Vi har behov for endringer i måten vi jobber på, dialogforumet i Jærsmia er en god start, understreket han overfor møteforamlingen i Klepp rådhus.

Lært å lytte

Høyreordføreren i Klepp, med bachelorgrad i eiendomsmegling, Anne Mari Braut Nese, er også deltaker i Jærsmia sitt dialogforum. Hun gleder seg til fortsettelsen.

– Forumet har lært meg viktigheten av å lytte til både landbruket og til utbyggerne sine behov. Vi har hatt gode samtaler uten å kritisere hverandre. Jeg ser tydelig at også kommunene må legge til rette for møteplasser omkring jordvern der vi bruker dialogverktøyet.

Dialogforumet Jærsmia

■ Jærsmia består av sentrale representanter for landbruk, boligbygging, næringsforening, friluftsansjoner og verneinteresser i jærregionen. Bruker dialog som konfliktløsnings- og utviklingsverktøy. Dialog blir av Jærsmia definert som å utforske felles verdier og skape nye løsninger sammen.